

відпрацьований, тим досконаліше зможе бути перетвореним на художню техніку вищого гатунку.

Висновок. Робота над технікою має бути цікавою та різноманітною, тоді вона буде успішною. І чим досвідченіший піаніст, тим цікавіше буде його робота. Працюючи над технікою, потрібно мати на увазі кінцеву художню мету. Граючи гами, слід передбачити, що у Баха і Генделя доведеться зіткнутися з «нонлегатним» видом пальцевої техніки, у Шопена пасажі зажадають «легатної» техніки, а пасажі Ліста - стрімкості, швидкості, вогненності тощо. Коли маєш на увазі майбутні художні завдання, робота над технікою стає осмисленою, плідною. Однак і при цих умовах технічна підготовка піаніста має відрізнятися від роботи над твором. У цю чисто тренувальну підготовку виконавця-віртуоза зовсім не обов'язково вносити особливе художнє почуття, тут важливий насамперед строгий контроль розуму і слуху [2]. В художній діяльності музиканта саме поняття талановитості складається з поєднання музичних і технічних даних і лише за наявності обох компонентів можливий успіх в галузі виконавства. Тому розвиток технічної майстерності повинен займати надзвичайно важливе місце в роботі музиканта.

Список використаних джерел:

1. Власов Є. Деякі проблеми виховання техніки на фортепіано/Електронний ресурс. Режим доступу до інформації: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Vpu/Myst/2008_12_13/statti/Vlasov.pdf
2. Грінченко Т.Д. Методика викладання фахових дисциплін. Електронний ресурс. Режим доступу о інформації: <https://dspace.vspu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/6509/ГРІНЧЕНКО%20Т,Д,%20Навчально-методичний%20посібник%20МВФД.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
3. Грінченко Т.Д. Теорія і практика формування мистецького досвіду майбутнього вчителя музики. Монографія. Вінниця: «Твори», 2018. 300с. Електронний ресурс. Режим доступу до інформації: https://library.vspu.net/jspui/bitstream/123456789/3895/1/grinchenko_monograf.pdf

УДК 781.66

І.В. Науменко, м. Вінниця
e-mail: ilonarimar2017@gmail.com

Д.В. Стребкова, м. Вінниця
e-mail: dianastrebkova07@gmail.com

УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕОРЕТИКО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Анотація. В статті розглядаються методологічні аспекти підготовки студентів мистецьких факультетів до професійної діяльності. Зосереджується увага на шляхах удосконалення теоретико-інструментальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Ключові слова: професійна підготовка, теоретико-інструментальна підготовка, вчитель музичного мистецтва.

Abstract. The article examines the methodological aspects of preparing students of art faculties for professional activities. Attention is focused on ways to improve the theoretical and instrumental training of future music teachers.

Keywords: professional training, theoretical and instrumental training, music teacher.

Постановка наукової проблеми. Освіта у сучасному суспільстві розглядається як найбільш значуща сфера людської діяльності і розглядається як головний, провідний фактор соціального і економічного прогресу. Найважливішою цінністю і основним капіталом сучасного суспільства є фахівець, здатний до пошуку, аналізу і освоєння нових знань, застосування їх в практичній діяльності [1]. Забезпечення підвищення ефективності процесу підготовки майбутніх учителів – важливий напрямок сучасної педагогічної науки [8].

На розвиток педагогічної науки та освіти, зокрема музичної освіти великий вплив мають сучасні технологічні процеси. «Водночас методологічні перетворення в цій галузі призводять до нових методичних засад викладання культури і мистецтва в школах і вищих навчальних закладах» [9, с.72].

Професійна підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва реалізується у процесі формування професійної компетентності особистості в поєднанні її різноманітних якостей і властивостей. «Професійна компетентність учителя музичного мистецтва – це характеристика вчителя, в якій провідною якістю є практична готовність до здійснення професійної музично-педагогічної діяльності на основі інтеграції педагогічних і теоретико-інструментальних здібностей, засвоєних знань, сформованих умінь і навичок» [1, с.4].

В умовах модернізації системи музичної освіти зростає пошук ефективних шляхів підготовки студентів педагогічних мистецьких факультетів та удосконалення теоретико-інструментальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. В музичній педагогіці вищої школи реалізуються принципи теоретичної і інструментальної підготовки студентів. Сьогодні складається певна система поглядів на форми і методи роботи у процесі теоретико-інструментальної підготовки майбутніх вчителів мистецтва [2, с.45].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові дослідження низки музикантів-практиків (Р. Верхолаз, З. Квасниця, Г. Клімекліс, Г. Падалка Г. Ципін та інших) присвячені вирішенню проблем розвиваючого навчання учнів, висвітленню різних видів музично-пізнавальної та практичної діяльності у процесі оптимізації музичного навчання. У наукових працях дослідників (Н. Антонець, Ж. Дебела, М. Зільберквіт, Е. Карпова, В. Муцмахер І. Немикіна О. Олексюк, М. Перельштейн, Л. Рахімбаева, О. Ростовський, Л. Школяр, Г. Яковлевата та інші) висвітлено питання розвитку музичного мислення, активізації пам'яті, волі, уяви, фантазії, формування інтелектуальної активності та практичних вмінь учнів.

Мета статті: висвітлити шляхи удосконалення теоретико-інструментальної підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва у вищій школі.

Виклад основного матеріалу. Діяльність вчителя в загальноосвітньому закладі має багатокомпетентнісну основу, яка поєднує психолого-педагогічну та теоретико-інструментальну складові.

До психолого-педагогічної складової варто віднести «здатність не тільки професійно виконувати твори, а й досконало підносити теоретичний музичний матеріал шкільної аудиторії, вміння спілкуватися з дітьми, враховуючи їх вікові особливості...» [1, с.5]. Теоретико-інструментальна складова вміщує «володіння методикою самостійної роботи над музичними творами, яка потребує знань про загальний теоретичний аналіз твору, різноманітні види творчого і ансамблевого музикування тощо» [1, с.5].

На вирішення питань багатовекторної підготовки студентів мистецьких факультетів до майбутньої професійної діяльності впливають різні негативні чинники. «В останні роки складається тенденція підготовки студентів без спеціальної музичної освіти, що ускладнює навчальний процес, а разом з тим, вимагає посилення практичного освоєння основ гри на фортепіано. Адже, основою виконавської діяльності майбутнього педагога-музиканта є вільне володіння музичним інструментом, читання нот з листа, транспонування, добір і гармонізація музичного матеріалу на слух, розвинуте почуття ансамблю» [6, с.138].

Вирішуючи проблему системного підходу теоретико-інструментальної підготовки майбутніх вчителів-музикантів Вернидуб Р. наголошує на розширенні музичного та загальнокультурного кругозору вихованців; вихованні музичного смаку, інтересу до фольклорної і професійної музики, класичного і сучасного музичного репертуару; теоретичному та інструментальному освоєнні музичного мистецтва у всьому різноманітті видів та жанрів; розвиткові загальної музичності школярів, сприйнятливості і здатності до співпереживання, емоційно-ціннісного ставлення до явищ життя і мистецтва, глибокому сприйнятті та аналізу художніх образів» [3, с.51].

Вважаємо, що для виконання музично-освітньої та виховної діяльності вчителю необхідно володіти не лише теоретичними знаннями, а й неодмінно володіти виконавськими навичками, що передбачає підготовку досконалого рівня володіння музичним інструментом. Це, у свою чергу сприятиме успішній роботі під час проведення уроків музичного мистецтва, а також дозволить здійснювати різнопланову позакласну роботу з музично-естетичного виховання школярів.

Також, для вчителя музичного мистецтва важливо володіти музичним мисленням, як однією із складових його професійної культури. «Домінантами музичного мислення музикантів є емоційне реагування на музику, музично-творча уява – проникнення в сутність музичного образу, висока пізнавальна активність» [7, с.369].

Дослідники, вивчаючи проблему теоретико-інструментальної діяльності вчителя, визначають важливість теоретико-інструментальної культури вчителя

музичного мистецтва. Так, Козловська І. трактує це поняття як динамічне інтегративне утворення, яке передбачає здатність розкривати, відтворювати в процесі інтерпретаторської діяльності зміст музичного твору і доносити його до учнів в художньо довершеній формі, характеризує рівень особистісного професійного розвитку, прагнення до самовдосконалення. Науковець пропонує такі компоненти теоретико-інструментальної культури вчителів: мотиваційний (позитивне ставлення до майбутньої музично-виховної роботи з дітьми, інтерес до теоретичного і інструментального навчання, потреба в інтерпретації музичних творів); оцінність (музично-естетичні оцінки, виконавські ідеали, переконання в сфері професійної підготовки); обдарованість (музичні, теоретичні і виконавські здібності); тезаурус (теоретико-інструментальні знання, вміння і навички); творча самостійність (своєрідність виконавчих дій, незалежність в роботі, дієвий самоконтроль, музична активність) [4, с.28].

Деякі дослідники вважають, що інноваційні процеси, що вирують в сучасній освіті, вимагають від музиканта-вчителя в загальноосвітній школі, яка завжди орієнтується на аналіз нових тенденцій в музичній культурі, володіння інноваційними технологіями в сфері художньої освіти, пошук нового змісту, форм та методів, креативності в організації музичного освітнього процесу [1, с.6].

Сьогодні цінним є цифрова грамотність вчителя. Використання спеціальних цифрових платформ дозволяє розширити межі пізнавальної діяльності, розглянути можливість дистанційного навчання, стажування, підвищення кваліфікації, співпрацю з зарубіжними партнерами без особливих затрат, що може стати ефективним рішенням для організації міжнародних стосунків, обміну досвідом у сфері музичної педагогіки [10].

Шляхами удосконалення теоретико-інструментальної підготовки здобувачів вищої освіти предметної спеціальності вчитель музичного мистецтва можуть бути осучаснені види музично-педагогічної діяльності, спрямовані на здобуття нових знань у галузі різних видів мистецтва та у суміжних дисциплінах. Також, сьогодні важливо, щоб вчитель займався дослідницькою діяльністю. Для цього потрібно навчити студентів основам науково-дослідницької роботи, зокрема основам музично-педагогічних наукових досліджень. Вирішенню цього завдання можуть посприяти введення нових форм навчальної діяльності, а саме залучення студентів до науково-практичних конференцій, семінарів, симпозіумів, олімпіад.

Дослідницька робота позитивно впливає на саморозвиток і професійну самореалізацію вчителя музичного мистецтва. Вона розвиває не лише «педагогічний кругозір, формує творчий підхід до теоретико-інструментальної діяльності, але і допомагає об'єктивно, критично, професійно відповідально оцінювати проведені різними інстанціями нововведення, відстоювати свою позицію щодо їх, долати формальний підхід як до прийняття, так і неприйняття запропонованих інновацій...» [1, с.6].

На уроках музичного мистецтва діяльність композитора, виконавця, слухача обумовлюється в триєдності теоретичної та інструментальної

спрямованості. Ці види діяльності реалізуються трьома необхідними умовами існування музики, тому існують як незмінні [1].

На думку Н. Ничкало, успішне виконання цих умов стає можливим тоді, коли процес народження музики здійснюється самими учнями. Вони можуть самостійно підібрати виразні засоби, інтонації, які, на їхню думку, краще і повніше розкриють життєвий зміст твору, творчий задум композитора і виконавця. При цьому школярі проникають у твір, пізнаючи саму природу музичної творчості, музичного знання, розкривають в мистецтві його сутнісні внутрішні зв'язки і відносини, завдяки чому музика постає перед ними як відображення, художнє відтворення життя у всіх її протиріччях [5, с.17]. Тому, важливо вчителю надати можливість учням самостійно «доторкнутися до музики», використовуючи увесь багаж теоретичних знань і виконавських вмінь.

Висновки. Таким чином, теоретико-інструментальна підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва у вищій школі є важливим складником фахової підготовки студентів і невід'ємною частиною їхньої майбутньої професійної діяльності. Для реалізації навчально-виховних завдань у школі вчитель музичного мистецтва повинен володіти культурою виконання музичних творів, виконуючи програмний матеріал різного ступеня складності, володіти вмінням зацікавити учнів музикою, мати величезний багаж теоретичних знань, вміти розрізняти стилістичні особливості та засоби музичної виразності композиторських шкіл різних епох та навчити цього учнів, володіти вміннями та навичками творчого музикування.

Список використаних джерел:

1. Банкул Л., Їтун Л. Системний підхід в процесі теоретико-інструментальної підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва. Вища освіта у міждисциплінарному вимірі: від традицій до інновацій. Збірник наукових праць. Ізмаїл: РВВ ІДГУ. 2020. С.4-8. http://idgu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/01/maket__03.11.2020.pdf
2. Бодрова Т.О. Практична підготовка майбутніх педагогів-музикантів: суб'єктивний вимір. Науковий часопис Національного педагогічного ун-ту імені М.П. Драгоманова: зб.наук.пр. Серія 14. Теорія та методика мистецької освіти. Вип.16 (21). Част. 1. 2012. С.41 – 46.
3. Вернидуб Р. Науково-дослідницька діяльність у структурі забезпечення професійної підготовки майбутнього вчителя. Вища освіта в Україні. №1. 2012. С.49 – 55.
4. Козловська І. Теоретичні та методологічні основи інтеграції знань учнів професійно-технічної школи: автореф. дис....док. пед. наук: спец.13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти». К., 2001. 44 с.
5. Ничкало Н. Неперервна професійна освіта як філософська та педагогічна категорія. Неперервна професійна освіта: теорія і практика: наук.-метод. журнал. К. Вип.1. 2001. С.10 – 21.
6. Сідорова І.С., Стребкова Д.В., Науменко І.В. Організація творчої взаємодії викладача, концертмейстера і студента у процесі освоєння вокально-хорових дисциплін. Інноваційна педагогіка. Видавничий дім «Гельветика», Одеса. Вип.

- 57, T.2. 2023. C. 137-141.
http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2023/57/part_2/27.pd
7. I. Mazur, T. Hrinchenko, O. Teplova, L. Onofrichuk, O. Priadko. Cognitive determination of musical thinking and musical self-concept of students and musicians: comparative diagnostics, aspects of modeling and forecasting. Journal of Arts Research. 2022. Pp. 368-380.
<https://journal.unnes.ac.id/nju/index.php/harmonia/article/view/39518>
8. Liudmyla Vasylevska-Skupa, Tetiana Belinska, Kateryna Kushnir, Iryna Sidorova, Lidiia Ostapchuk. Science-Modern Formation of mastery of artistic and pedagogical communication of future teachers of music in the process of vocal and choral activities. Moderní věda. Praha. Česká republika, Nemoros. 2022. № 1. P. 72-82. https://drive.google.com/file/d/17iV0kthZ_olMAWgveL_dtpnSqPZGu4Z/view
9. Sidorova Iryna, Smolina Olha, Khomiakova Olha. Introduction of the latest teaching practices and development of the educational process in the field of culture and art: the experience of EU countries. Revista de Tecnología de Información y Comunicación en Educación • Volumen 16, N° 2. Abril-junio 2022. Режим доступу: <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2022.16.02.4>
10. Skoryk , T., Dorohan , I., Demchyk, K., Sidorova , I., & Strebkova, D. (2024). International exchanges and cooperation in art education in Ukraine: challenges and opportunities. Multidisciplinary Reviews, 6, 2023spe001. <https://doi.org/10.31893/multirev.2023spe001>

УДК 378.016:784

Т.Ю. Панасюк
tamara.panasyuk1963@gmail.com
Л.О. Остапчук
ostapchuklida@gmail.com

АКТУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ЕСТРАДНО - ВОКАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ МИСТЕЦЬКИХ ФАКУЛЬТЕТІВ

***Анотація.** Стаття містить історико-теоретичні відомості про естрадну музику і естрадно-вокальне виконавство зокрема. Висвітлені особливості освітньо-виховного процесу в класі естрадного вокалу. Окреслені теоретичні завдання, спрямовані на підвищення якості естрадно-вокальної підготовки студентів та необхідні вокально-сценічні навички володіння різними співочими манерами.*

***Ключові слова:** вокальні навички, художній смак, виконавська свобода.*

***Abstract.** The article contains historical and theoretical information about popular music and vocal performance, in particular. It highlights the features of the educational process in the popular vocal class. Theoretical tasks aimed at improving the quality of students' popular vocal training and necessary vocal and stage skills in mastering various singing styles are outlined.*

***Keywords:** vocal skills, artistic taste, performance freedom.*